

MỘT SỐ BIỆN PHÁP RÈN KĨ NĂNG KỂ CHUYỆN TRONG MÔN TIẾNG VIỆT 3 (BỘ SÁCH CÁNH DIỀU)

Hồ Thị Quý

Trường Tiểu học Đức Lâm, Đức Thọ, Hà Tĩnh

Tóm tắt: Để trẻ có thể kể chuyện, trước hết chúng cần được tiếp xúc với thế giới của các câu chuyện. Khuyến khích trẻ đọc sách hoặc đọc các câu chuyện cho trẻ nghe để mở rộng vốn từ vựng và kích thích trí tưởng tượng của trẻ. Cung cấp cho trẻ các bức tranh hoặc ảnh về một câu chuyện cụ thể và yêu cầu trẻ kể lại câu chuyện dựa vào những gì chúng thấy. Điều này giúp trẻ học cách sắp xếp ý tưởng và diễn đạt chúng một cách có tổ chức. Tạo cơ hội cho trẻ kể chuyện trước đám đông, như trong lớp học hoặc trong một buổi biểu diễn nhỏ. Qua đó giúp trẻ tăng cường kỹ năng giao tiếp và tự tin nói trước công chúng. Khuyến khích trẻ tham gia vào các trò chơi vai, nơi chúng có thể nhập vai vào các nhân vật trong câu chuyện và tái hiện các tình huống để giúp trẻ hiểu sâu sắc hơn về các nhân vật và phát triển kỹ năng diễn đạt, sáng tạo. Sau khi kể một câu chuyện, nên đặt câu hỏi cho trẻ về nội dung, nhân vật hoặc bài học của câu chuyện nhằm khuyến khích tư duy phản biện và giúp trẻ tập trung vào chi tiết. Mặt khác, cần khuyến khích trẻ sáng tạo các câu chuyện của riêng mình để phát triển kỹ năng kể chuyện, giúp trẻ học cách thể hiện ý tưởng và cảm xúc của bản thân một cách sáng tạo.

Từ khóa: kĩ năng kể chuyện; tiếng Việt lớp 3; rèn kĩ năng; biện pháp

SOME MEASURES TO CULTIVATE STORYTELLING SKILLS IN GRADE 3 VIETNAMESE LANGUAGE (CANH DIEU TEXTBOOK SERIES)

Ho Thi Quy

Duc Lam Primary School, Duc Tho, Ha Tinh

Abstract: For children to be able to tell stories, they first need to be exposed to the world of stories. Encourage children to read books or listen to stories to expand their vocabulary and stimulate their imagination. Provide children with pictures or photos of a specific story and ask them to retell the story based on what they see. This helps children learn how to organize and express their ideas in an organized way. Create opportunities for children to tell stories in front of an audience, such as in a classroom setting or during a small performance. This enhances their communication skills and confidence in public speaking. Encourage children to engage in role-playing games, where they can take on the roles of characters in a story and reenact situations, helping them gain a deeper understanding of the characters and develop expressive and creative skills. After telling a story, ask children questions about the content, characters, or the moral of the story to encourage critical thinking and help them focus on details. Additionally, encourage children to create their own stories to develop storytelling skills, helping them learn how to express their own ideas and emotions creatively.

Keywords: storytelling skills; Grade 3 Vietnamese; skill cultivation; measures

Nhận bài: 12/3/2024

Phản biện: 18/3/2024

Duyệt đăng: 20/3/2024

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kể chuyện là một kỹ năng rất cần thiết cho học sinh tiểu học. Mục đích của kể chuyện chính là rèn kỹ năng nghe nói cho học sinh. Kể chuyện giúp học sinh củng cố, mở rộng và tích cực hóa vốn từ; phát triển các năng lực chung như giao tiếp, hợp tác; giải quyết vấn đề và sáng tạo và các năng lực đặc thù như năng lực ngôn ngữ, năng lực văn học....

Nhưng trong thực tế, vì nhiều lí do khác nhau học sinh chưa biết cách chuyển từ văn bản đọc sang văn bản nói, chưa thâm nhập được nội dung câu chuyện. Các em chủ yếu đang đọc lại câu chuyện một cách thuộc lòng và máy móc. Cách diễn đạt chưa lưu loát, chưa biết thay đổi giọng kể để phù hợp với nội dung câu chuyện. Kỹ năng trình bày trước tập thể còn hạn chế, điệu bộ cử chỉ hỗ trợ cho lời kể còn vụng về. Chính vì thế, chưa phát huy hết vai trò, chức năng của giờ kể chuyện.

Là một giáo viên dạy lớp 3, tôi luôn băn khoăn, trăn trở làm thế nào để đạt được mục tiêu của bài dạy một cách hiệu quả và giúp các em tiếp thu kiến thức một cách chủ động. Từ những suy nghĩ ấy, tôi luôn vận dụng linh hoạt và sáng tạo và phương pháp, hình thức tổ chức trong dạy học. Tổ chức các hoạt động phù hợp với nội dung bài dạy, với đặc điểm tâm lí, với trình độ nhận thức của học sinh và đặc biệt là phải phù hợp thực trạng ở địa phương; giúp các em lĩnh hội kiến thức tự giác, biến nó thành tri thức của mình để hình thành thái độ đúng đắn và ý thức tốt khi dạy học kể chuyện.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

Sau một năm thực hiện chương trình, sách giáo khoa mới, tôi xin chia sẻ với các bạn **“Một số biện pháp rèn kỹ năng kể chuyện trong môn Tiếng Việt 3”** bộ sách **Cánh diều**

A. Chuẩn bị nội dung bài dạy

Để một tiết dạy đạt hiệu quả giáo viên và học sinh cần có sự chuẩn bị chu đáo.

a/ Về phía học sinh: Tôi cho học sinh xem tranh trước và tập trả lời nội dung gợi ý của mỗi bức tranh.

b/ Về phía giáo viên:

- Giáo viên thuộc chuyện.

- Tìm hiểu kỹ nội dung câu chuyện để hướng dẫn học sinh trao đổi.

- Chú trọng việc trau dồi và rèn luyện cho học sinh mình cách kể chuyện diễn cảm để phù hợp với tính cách mỗi nhân vật và nội dung câu chuyện.

- Tập sử dụng điệu bộ, cử chỉ, lời nói để hỗ trợ cho lời kể để tạo hứng thú cho học sinh.

- Giáo viên khai thác học liệu điện tử để đưa vào bài dạy của mình.

B. Tạo hứng thú cho học sinh.

- Khi có sự chuẩn bị chu đáo giữa giáo viên và học sinh rồi thì tôi chú trọng đến việc tạo hứng thú cho học sinh bằng các hoạt động sau:

a/ Xem tranh nói tên câu chuyện.

b/ Nhìn hình đoán tên nhân vật.

c/ Nhìn hành động đoán nhân vật.

d/ Kể mẫu mà không sử dụng video kể sẵn trong học liệu. Khi kể tôi chú trọng chọn cho mình vị trí đứng chính giữa lớp để cho mọi học sinh đều có thể hướng mắt tới giáo viên. Chú trọng việc luyện tập cho mình giọng kể diễn cảm làm toát lên được tính cách mỗi nhân vật trong từng câu chuyện. Sử dụng các ngôn ngữ hình thể như nét mặt, điệu bộ, cử chỉ, giọng nói để thu hút được mọi ánh mắt của học sinh tới giáo viên khi kể chuyện.

e/ Trong các buổi hoạt động tập thể tôi sẽ dành thời gian khoảng 10 phút cho học sinh xem các đoạn video trong các cuộc thi kể chuyện để các em học hỏi thêm cách kể chuyện của các bạn thiếu nhi trên cả nước.

- Một cách nữa để gây sự thích thú với học sinh đó là khuyến khích các em về nhà kể lại các câu chuyện đã học cho người

thân nghe sau đó quay lại video để chia sẻ trong nhóm lớp. Cuối tuần sẽ tổng kết lại và trao phần thưởng cho học sinh có cách kể hay hấp dẫn để lan tỏa cách kể chuyện cho cả lớp.

3. Linh hoạt tổ chức các hình thức dạy học.

Để mỗi tiết dạy có hiệu quả phát huy hết năng lực, phẩm chất của học sinh tôi luôn chú trọng việc linh hoạt tổ chức các hình thức dạy học theo đúng quy trình 4 bước:

Bước 1: Khởi động

Hoạt động khởi động thường chỉ chiếm một vài phút đầu giờ nhưng có ý nghĩa rất quan trọng bởi vậy khi dạy tôi luôn chú trọng ở hoạt động này. Với mỗi bài tôi chọn cho mình các cách khởi động khác nhau.

Ví dụ 1: Khi dạy kể chuyện: Bài Bạn mới SGK- TV3 – Tập 1 trang 14.

Tôi sẽ chọn cách khởi động nhìn hình đoán tên nhân vật.

Cách làm như sau: Tôi chiếu tranh cho học sinh xem sau đó sẽ nêu câu hỏi:

+ Em hãy đoán xem đây là các nhân vật nào?

+ Các nhân vật này xuất hiện trong câu chuyện nào?

Ví dụ 2: Khi dạy bài kể chuyện Trần bóng trên đường phố SGK TV3 –Tập 2- Trang 40 - 41.

- Tôi sẽ chọn cách khởi động xem tranh đoán tên câu chuyện.

Cách làm như sau: Tôi chiếu tranh cho học sinh xem 4 bức tranh trên sau đó sẽ nêu câu hỏi: Bức tranh nào thể hiện nội dung câu chuyện Trận bóng trên đường phố?

Học sinh sẽ phải quan sát, khám phá và nhớ lại nội dung câu chuyện để trả lời câu hỏi của giáo viên.

Ví dụ 3: Khi dạy bài kể chuyện Chàng trai làng Phù Ủng SGK TV3 -Tập 2- Trang 69.

- Tôi chọn cách khởi động: xem hành động đoán nội dung.

Cách làm như sau:

Giáo viên nêu câu hỏi: Hãy dự đoán xem khi bị lính đâm vào đùi chảy máu chàng trai sẽ phản ứng ra sao?

Để biết câu chuyện diễn biến như thế nào cô mời cả lớp cùng lắng nghe câu chuyện. Sau đó giáo viên kể câu chuyện cho học sinh nghe.

Ngoài ra khi dạy về các chủ điểm Anh em một nhà, Bảo vệ tổ quốc, Bạn bè bốn phương... thì tôi lại chọn cách khởi động cho học sinh nghe và vận động một bài hát hoặc là xem một video kể chuyện phù hợp với chủ điểm để dẫn dắt vào bài.

Lưu ý: Trong tất cả quá trình trên phải yêu cầu học sinh gấp sách lại tránh trường hợp học sinh mở sách để trả lời câu hỏi của cô.

Bước 2: Khám phá.

Hoạt động nói và nghe ở lớp 3 được dạy mỗi tuần 1 tiết dưới hình thức là kể chuyện và

trao đổi. Với 3 dạng bài cơ bản xuyên suốt cả năm học đó là Nghe và kể lại câu chuyện, Kể lại câu chuyện bằng lời nhân vật, trao đổi theo chủ đề, chủ điểm cho sẵn.

Với mỗi dạng bài, tôi sẽ hướng dẫn học sinh khám phá theo cách khác nhau.

a/ Dạng 1: Nghe và kể lại câu chuyện:

Ví dụ: Khi dạy bài: Nghe và kể lại câu chuyện: Kho báu SGK TV3- tập 2 trang 26, 27.

- Mục đích của dạng bài này đó là giúp học sinh nghe và ghi nhớ câu chuyện vì vậy điều cốt lõi đầu tiên là giáo viên phải thuộc chuyện. Khi kể phải thể hiện rõ các vai trong câu chuyện thông qua lời thoại. Giáo viên phải trang bị cho mình giọng kể diễn cảm làm toát lên được tính cách của mỗi nhân vật kết hợp cử chỉ, nét mặt, điệu bộ để lôi cuốn học sinh vào nội dung câu chuyện.

Với dạng nghe – kể của lớp 3 thường là các câu chuyện mới ngoài sách giáo khoa nên giáo viên phải kể ít nhất 3 lần để học sinh nghe và ghi nhớ nội dung câu chuyện. Sau mỗi lần kể giáo viên có thể đưa ra các câu hỏi để gây sự tò mò và chú ý để lôi cuốn học sinh.

- Ngoài kỹ năng nghe thì kỹ năng kể lại câu chuyện cũng rất quan trọng. Vì vậy tôi thường hướng dẫn học sinh khi kể ngoài việc nhớ được các tình tiết trong câu chuyện, các em có thể kể sáng tạo thêm như sử dụng các từ ngữ chỉ đặc điểm, chỉ hoạt động để tăng lời thoại cho nhân vật. Đồng thời tôi cũng không quên hướng học sinh cách sử dụng ánh mắt, cử chỉ, nụ cười, giọng kể, điệu bộ, nét mặt...để giúp học sinh truyền tải hết nội dung câu chuyện.

b/ Dạng 2: Kể chuyện theo lời nhân vật.

Ví dụ: Khi dạy bài Rừng gỗ quý SGK-TV3- tập 2 trang 48.

- Đây là các câu chuyện học sinh vận dụng từ bài đọc sang kể chuyện nhưng nâng cao hơn đó là kể chuyện theo lời nhân vật.

- Đối với kiểu bài này đầu tiên tôi sẽ gọi 1 học sinh đọc lại nội dung bài đọc để các em hình dung lại nội dung câu chuyện, sau đó hướng dẫn học sinh tìm hiểu nội dung bằng các câu hỏi gợi mở như:

- + Câu chuyện này có những nhân vật nào?
- + Câu chuyện yêu cầu kể lại lời của ai?
- + Nhân vật em đóng vai có cử chỉ và giọng nói như thế nào?

Ở đây tôi chú trọng việc hướng dẫn học sinh hiểu kỹ về nhân vật thì khi kể các em sẽ chủ động thể hiện lời nói và diễn xuất của nhân vật tốt hơn. Giáo viên nhắc học sinh khi các em đóng vai phải chọn cách xưng hô như tôi, tớ, cậu...và phải đảm bảo cách xưng hô này đến hết câu chuyện.

Bước 3: Thực hành.

Khi hướng dẫn học sinh khám phá xong các nội dung của câu chuyện tôi cho học sinh sang phần thực hành.

a/ Chia nhóm.

- Đầu tiên giáo viên phải chia nhóm, khi chia nhóm giáo viên chú ý đến sự đồng đều của các thành viên trong nhóm. Tôi thường chia nhóm theo sở thích, theo màu sắc, theo chẵn lẻ,, nhóm cố định...

b/ Hoạt động nhóm.

- Chia nhóm xong tôi cho học sinh thảo luận nhóm và giao cho nhóm trưởng điều hành. Chúng ta nên luân phiên nhóm trưởng để tạo cho các em sự mạnh dạn, tự tin trước tập thể. Khi học sinh thảo luận nhóm tôi bám sát, theo dõi từng nhóm hướng dẫn học sinh khi kể các em có thể thêm lời thoại, cử chỉ, điệu bộ, giọng nói, ánh mắt để tăng lời thoại tạo được ấn tượng với người nghe, nếu học sinh chưa làm được giáo viên phải gợi mở bằng các câu hỏi gợi ý.

c/ Chia sẻ.

- Tôi thường cho học sinh chia sẻ theo nhiều hình thức khác nhau như kể nối tiếp, thi kể theo nhóm, bốc thăm kể chuyện.

d/ Trò chơi kể chuyện.

Trò chơi tôi thường áp dụng đó là: Hộp quà bí mật.

- Cách chơi: Có 4 hộp quà, giáo viên chia cho học sinh chọn hộp quà mình thích. Trong mỗi hộp sẽ chứa một đoạn chuyện, chọn hộp nào kể chuyện trong hộp đó. Một ưu điểm của trò chơi này mà tôi nhận thấy là tất cả học sinh đều phải biết kể tất cả các đoạn. Điều này tránh được trường hợp học sinh chỉ biết kể một đoạn mà mình được phân công trong nhóm.

Cuối mỗi đợt kể thì cả lớp cùng nhận xét, đánh giá và chấm điểm cho các bạn. Điều này sẽ thôi thúc cho tất cả học sinh đều phải kể và kể thật tốt để mang về điểm cao cho tổ của mình.

Tuy nhiên ở phần này đối với những em học sinh năng khiếu tôi sẽ yêu cầu các em kể toàn bộ câu chuyện có kèm theo cử chỉ, điệu bộ, lời nói để diễn tả được nội dung ý nghĩa câu chuyện. Còn đối với một số em gặp khó khăn trong quá trình thực hiện thì tôi có thể gợi mở giúp học sinh để ít nhất những em hạn chế cũng có thể kể được ý chính của đoạn đó.

Bước 4: Vận dụng.

a/ Vận dụng liên quan đến bài đọc.

Tôi thường cho học sinh chia sẻ về nội dung câu chuyện có thể học hỏi học sinh các câu hỏi như:

+ Em thích nhân vật nào trong câu chuyện? Vì sao?

+ Điều gì em thấy thú vị trong câu chuyện mình vừa kể?

+ Đoạn nào trong câu chuyện em thích nhất? Vì sao?

+Em có thích câu chuyện kết thúc như vậy không? Vì sao?

+ Qua câu chuyện này em học hỏi được điều gì?

b/ Vận dụng nâng cao.

+ Đặt một cái tên khác phù hợp với nội dung câu chuyện.

+ Tìm một cái kết khác cho câu chuyện (Giáo viên nên hướng học sinh đến cái kết có hậu)

+ Kể lại câu chuyện cho người thân nghe và quay lại video chia sẻ lên nhóm lớp để cùng nhau lan tỏa cách kể chuyện.

4. Đa dạng hóa các hoạt động mở rộng.

Ngoài cách linh hoạt trong tổ chức các hình thức dạy học theo quy trình 4 bước, tôi sẽ hướng học sinh đến các hoạt động mở rộng khác để phát huy tính tích cực của học sinh, sáng tạo và chủ động trong học sinh, đặc biệt là học sinh có năng khiếu bằng các hình thức sau:

- Viết: Viết cảm nghĩ của em về một nhân vật hay một câu chuyện.
- Vẽ: Vẽ một nhân vật, hay một hoạt động trong câu chuyện mà em thích.
- Sắm vai: Sắm vai để nói 1 đến 2 câu về lời thoại của một nhân vật mà em thích; Sắm vai để diễn tả lại một hành động của nhân vật; Sắm vai để kể lại một đoạn của câu chuyện mà em thích nhất.

5. Xây dựng thói quen và đam mê đọc sách.

Để tạo cho học sinh có một thói quen và đam mê đọc sách đó là việc rất quan trọng đối với tất cả các môn học. Tôi đã áp dụng các cách như sau để tạo thói quen đọc sách trong học sinh:

- Làm bạn với sách trong giờ giải lao.
- Trong các giờ ra chơi tôi luôn nhắc học sinh lên thư viện đọc và mượn sách đúng lịch.
- Trong các tiết đọc thư viện tôi luôn chuẩn bị tốt các loại sách liên quan tới chủ đề các em đọc. Giáo viên cùng đọc với học sinh, trong quá trình đọc đặt những câu hỏi phán đoán để phát triển tư duy và óc sáng tạo của các em. Có thể cùng học sinh đóng vai, bắt chước tiếng con vật hay giọng nói của con vật trong câu chuyện nhằm gây sự hứng thú ở các em.
- Hướng dẫn học sinh về nhà tìm đọc các câu chuyện về chủ đề, chủ điểm trong tuần.

- Khi đã hình thành được thói quen đọc sách ở các em rồi thì tôi hướng các em tới việc tham gia các sân chơi kể chuyện như: Ngày hội đọc sách, kể chuyện dưới cờ, giới thiệu sách...

Với cách trên, tôi nhận thấy nhu cầu tìm đọc các câu chuyện ngoài nội dung bài tập đọc đã được tăng lên, tạo được thói quen đọc sách trong học tập. Song song với điều đó hoạt động này còn rèn được kỹ năng đọc, viết trau dồi vốn từ, bồi dưỡng cho các em một tâm hồn đẹp và học được nhiều điều hay từ sách. Một thực tế cho thấy rằng những em đọc sách nhiều sẽ viết văn hay hơn, viết đúng chính tả hơn và linh hoạt hơn trong mọi hoạt động.

Sau khi áp dụng các biện pháp trên, tôi nhận thấy đã đem lại kết quả khả quan:

- Học sinh đã thâm nhập được nội dung câu chuyện, kể được từng đoạn và toàn bộ câu chuyện theo các cách khác nhau.

- Kỹ năng nói, cách trình bày và diễn đạt tốt hơn. Các em đã mạnh dạn, tự nhiên, tự tin vào bản thân khi nói trước tập thể.

- Khi kể chuyện đã thể hiện được vai diễn, nhập vai nhân vật tốt. Tự tin tham gia các sân chơi kể chuyện do trường tổ chức như: Kể chuyện dưới cờ, giới thiệu sách... Tự tin giới thiệu cuốn sách mình đọc cho cả lớp nghe.

- Lớp học sôi nổi, học sinh hoạt động tích cực. Các em trở nên hào hứng hơn rất nhiều khi học kể chuyện môn Tiếng Việt.

- Trong giờ học, các em hăng hái xây dựng bài, mạnh dạn, tự tin trình bày ý kiến trước lớp. Các em tích cực hoạt động nhóm, mạnh dạn tham gia trò chơi, biết nêu thắc mắc, đặt câu hỏi trong quá trình học tập và biết chọn thông tin để giải đáp.

- Đa số các em điều thành thạo với kỹ năng kể chuyện, biết vận dụng kiến thức đã học vào

thực tiễn đời sống. Đặc biệt học sinh tiếp thu còn chậm có chuyển biến và tiến bộ rõ rệt;

Trên đây là một số giải pháp mà bản thân tôi đã áp dụng vào dạy kể chuyện và mang lại hiệu quả. Xin chia sẻ và lan tỏa đến bạn đọc để chúng ta cùng nhau có những cách làm mới, sáng tạo góp phần phát triển các năng lực và phẩm chất cho học sinh nhằm thực hiện thành công chương trình, sách giáo khoa mới./.

KẾT LUẬN

Rèn luyện kỹ năng kể chuyện cho học sinh không chỉ giúp trẻ phát triển khả năng giao tiếp mà còn tạo ra một cơ hội để các em thể hiện sự sáng tạo và trí tưởng tượng. Kỹ năng này không chỉ giúp trẻ học được cách truyền đạt thông điệp một cách rõ ràng mà còn giúp họ phát triển kỹ năng ngôn ngữ, từ vựng và kiến thức văn hóa. Bên cạnh đó, việc rèn luyện kỹ năng kể chuyện cũng giúp trẻ học cách tổ chức ý tưởng và sự kiện một cách logic và có cấu trúc, từ đó giúp các em cải thiện khả năng phân tích và suy luận. Ngoài ra, qua việc kể chuyện, học sinh cũng có cơ hội thể hiện cảm xúc và hiểu biết về thế giới xung quanh, từ đó phát triển khả năng empati và tinh thần đồng đội.

Hơn nữa, việc kể chuyện còn là một phương tiện hiệu quả để giáo viên và phụ huynh tương tác với trẻ, tạo ra một môi trường học tập tích cực và động viên sự phát triển của trẻ. Qua việc kể chuyện, trẻ có thể học được những giá trị sống, bài học quý báu mà không chỉ đơn thuần là kiến thức trong sách giáo khoa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ GD&ĐT (2018), chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Bộ sách giáo khoa Cánh diều (2021), Nhà xuất bản đại học Sư phạm